

ASPEKT

Aspekt to kategoria czasownika określająca:

-akcję trwającą w czasie i lub niemającą efektu – czasowniki niedokonane

- akcję skończoną i/lub mającą efekt – czasowniki dokonane

Aspekt czasownika dotyczy czasu przyszłego i przeszłego.

W czasie teraźniejszym używamy wyłącznie aspektu niedokonanego.

aspekt niedokonany	aspekt dokonany
robić	zrobić
<ul style="list-style-type: none">• brak rezultatu <i>Wczoraj robiłem korektę książki, ale jeszcze nie skończyłem.</i>	<ul style="list-style-type: none">• rezultat <i>Wczoraj zrobiłem ciasto. Było pyszne!</i>
<ul style="list-style-type: none">• proces <i>Prawie tydzień robiliśmy ten plakat.</i>	<ul style="list-style-type: none">• moment <i>We wtorek zrobiliśmy plakat reklamujący wystawę.</i>
<ul style="list-style-type: none">• czynność powtarzająca się, zwyczaj i upodobania <i>Codziennie robiłam ćwiczenia z włoskiego.</i> <i>Lubię oglądać seriale.</i>	<ul style="list-style-type: none">• czynność jednorazowa <i>Przedwczoraj rano zrobiłam osiem ćwiczeń z włoskiego.</i> <i>Obejrzałam wczoraj ten serial.</i>
<ul style="list-style-type: none">• akcje równoczesne <i>W niedzielę robiłam obiad i słuchałam radia.</i>	<ul style="list-style-type: none">• akcje chronologiczne <i>Wczoraj rano kupiłam chleb, a potem zrobiłam śniadanie.</i>

OKREŚLANIE CZASU

aspekt niedokonany	aspekt dokonany
<p>zawsze, codziennie, często, zwykle, od czasu do czasu / czasami / czasem regularnie, rzadko, nigdy nie</p> <p>raz na rok / na miesiąc / na tydzień dwa razy w tygodniu / miesiącu / roku w każdy wtorek, w każdą środę co roku / tydzień / miesiąc</p> <p>od piątku do niedzieli od rana do wieczora od 13:00 do 17:00</p> <p>cały rok, dwa dni przez dwie minuty / miesiąc / pięć lat</p>	<p>już, wreszcie, nareszcie, w końcu</p> <p>nagle</p> <p>w jednej chwili, w pewnym momencie</p> <p>natychmiast</p> <p>w dwie godziny, w jedną noc, w jeden wieczór</p>

Wiele określeń czasu może występować zarówno z czasownikami w aspekcie dokonanym jak i niedokonanym, np.

We wtorek **kupimy** nowy samochód./ We wtorek **będziemy kupowali** nowy samochód.

23 marca **wróciliśmy** z urlopu./ 23 marca **wracaliśmy** z urlopu.

	wczoraj	dzisiaj	jutro
pisać	pisałem	piszę	będę pisać będę pisał / pisała
napisać	napisałem	–	napiszę

KONSTRUKCJA PAR ASPEKTOWYCH - PREFIKSACJA

prefiks	pary aspektowe
na-	krzyczeć – nakrzyczeć, malować – namalować, pisać – napisać, uczyć – nauczyć
o-	budzić – obudzić, golić – ogolić
po-	myśleć – pomyśleć, słuchać – posłuchać, sprzątać – posprzątać
prze-	czytać – przeczytać, literować – przeliterować, tłumaczyć – przetłumaczyć
przy-	witać – przywitać
s-	chudnąć – schudnąć, kończyć – skończyć, palić – spalić
u-	gotować – ugotować, myć – umyć, szyć – uszyć, tyć – utyć
wy-	leczyć – wyleczyć, pić – wypić, schnąć – wyschnąć, tłumaczyć – wytłumaczyć
z-	robić – zrobić, jeść – zjeść, rozumieć – zrozumieć, martwić się – zmartwić się
za-	palić – zapalić, pytać – zapytać, tańczyć – zatańczyć

REDUKCJA i/ lub ATERNACJA TEMATU

redukcja tematu	alternacje w temacie
dawać – dać kupować – kupić nazywać – nazwać przygotowywać – przygotować przyjmować – przyjąć rozkazywać – rozkazać sprzedawać – sprzedać wyjmować – wyjąć zarabiać – zarobić	odpowiadać – odpowiedzieć powtarzać – powtórzyć przeszkadzać – przeszkodzić wyrażać – wyrazić ograniczać – ograniczyć sprawdzać – sprawdzić